

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
ВШТІП Академія прикладних наук у Познані (Польща)
Університет менеджменту та підприємництва у Валбжиху (Польща)
Університет третього віку у Громадці (Польща)
Університет економіки у Бидгощі (Польща)
Економіко–гуманітарний університет у Варшаві (Польща)
Жешувський університет (Польща)
Поморська Академія в Слупську (Польща)
Познанський університет економіки та бізнесу (Польща)
Гартмут Дюбек Товариство економічного і структурного розвитку з обмеженою
відповідальністю (Німеччина)
Хмельницький національний університет
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
ЗВО «Подільський державний університет»
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Державний біотехнологічний університет м. Харків
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Калуський політехнічний фаховий коледж

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції
**«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно–економічне
забезпечення»**

Бережани – 2025

УДК 654.071
С 76

*Рекомендовано Вченою радою ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
(Протокол № 8 від 28.04. 2025 року)*

Рецензенти:

*І. Ф. Баланюк, доктор економічних наук, професор
М. В. Диха, доктор економічних наук, професор
А. Д. Чикуркова, доктор економічних наук, професор*

Редакційна колегія:

*к.е.н., доцентка М. С. Пономарьова (голова); д.е.н., професорка Д. І. Шеленко (замісник);
dr. n. e. Paulina Kolisnichenko, д.е.н., професорка Л. С. Сас., член–кореспондент, д.е.н.,
професор Шпикуляк О. Г., к.е.н., доцентка Т. О. Гуренко; к.е.н. М. Р. Куляк, к.т.н., доцентка
Р. М. Лещій*

Відповідальна за випуск:

докторка економічних наук, професорка С. М. Судомир

«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення», матеріали X Міжнародної науково–практичної конференції ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2025. С. 242.

ISBN 978-617-7823-80-2

У збірнику вміщено матеріали X Міжнародної науково–практичної конференції **«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення»** ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», що відбулася 10 квітня 2025 року у ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут».

Збірник охоплює основні напрями інженерно-економічних наук.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

@ ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Жибак М.М.	Інноваційні підходи до управління ресурсами територіальних громад: цифрові технології та сталий розвиток	46
Stadnyk V.	Food security of chernihiv region: essence, structure, assessment, development prospect	48
Смородько П.В.	Економічна стійкість аграрного підприємства як чинник стратегічного розвитку в умовах турбулентного середовища	53
Христенко Г.М., Мартинишин Т.М.	Ринок зернових України в умовах війни: проблеми логістики	55
Федуняк І.О.	Діюча модель соціальної політики України в умовах війни	57
Шовкун- Заблоцька Л.В., Шовкун З.М.	Трансформація операційної діяльності агропідприємств в умовах цифрової економіки: виклики та управлінські орієнтири	59
Черневий Ю. І., Мацко В.В., Шеленко Д. І.	Тіньова економіка в умовах цифрової трансформації: податкові ризики та шляхи їх мінімізації	61
Шпикуляк О.Г., Шпикуляк В.О.	Інституційні аспекти інтеграції аграрних підприємницьких формувань у європейський економічний простір	64
Ярема Л.В.	Стратегічне управління аграрними підприємствами в умовах сучасних викликів	66
РОЗДІЛ 4. ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ		69
Герасимів З. М.	Аналіз конкурентоспроможності туристичних дестинацій: методи та результати	69
Козакевич А.С.	Трансформація туристичної сфери в умовах сталого соціально-економічного розвитку	71
Луговий Б.В.	Теоретичні основи сталого розвитку в туризмі	73
Островська Н.Д.	Роль культурної спадщини у відновленні туристичної галузі України	75
Підлужна О.Б.	Інвестиційний потенціал туристичної сфери України: сучасні виклики та перспективи	77
Соловей І.С.	Роль історико-культурної спадщини у туристичній діяльності	79
РОЗДІЛ 5. МЕНЕДЖМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ		81
Воронько- Невіднича Т.В.	Безпекова складова сталого розвитку аграрної економіки	81
Диха В.В.	Інженерний менеджмент у системі забезпечення енергетичної безпеки України	83
Зось-Кіор М. В., Саєнко В. О.,	Роль самоменеджменту в підвищенні кадрового потенціалу підприємств агропродовольчої сфери	85

Диха В.В.,
здобувач наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051
«Економіка»
Хмельницький національний університет

ІНЖЕНЕРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах російської військової агресії проти України та глобальної енергетичної нестабільності питання енергетичної безпеки набуло надзвичайної актуальності.

Енергетична безпека як здатність держави гарантувати безперервне, надійне та економічно доцільне постачання енергії споживачам у будь-який час (навіть під час криз чи атак) має включати: стабільне виробництво енергії; захист енергетичних об'єктів; диверсифікацію джерел генерації енергії (вугілля, газ, атом, ВДЕ); незалежність від зовнішніх постачальників; розвиток енергоефективності.

В авторських публікаціях проаналізовано окремі аспекти зазначених складових, а також виклики та загрози енергетичній безпеці на різних етапах. Зокрема, виклики та загрози енергетичній безпеці в контексті запуску «Північний потік – 2», сертифікацію і запуск якого було зупинено з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України¹, було описано в публікації [1]. Проблеми функціонування енергетичної галузі в умовах війни, контекст загроз енергетичній безпеці України під призвою війни описано у публікаціях [2; 3]. Попри існуючі виклики та ризики, важливо реалізовувати заходи, направлені як на забезпечення поточних потреб в електроенергії, так і на забезпечення інноваційного розвитку енергетичної галузі, що аргументовано в публікаціях [4; 5]. У публікації [5] також розглядається практика інших країн у сфері енергозбереження, оцінено використання відновлюваних джерел енергії в енергетичних системах деяких країн; авторами акцентовано увагу на необхідності модернізації інфраструктури та реалізації інноваційних рішень, а також необхідності міжнародної співпраці для забезпечення енергетичної безпеки. У публікації [6] запропоновано концептуальне бачення розвитку енергетичного ринку на принципах сталості.

Розвиваючи висвітлені раніше питання, відзначаємо, що забезпечити ефективне функціонування складних енергетичних систем можливо лише за умови поєднання технічної компетентності та стратегічного мислення.

Саме тому інженерний менеджмент посідає центральне місце в системі забезпечення енергетичної безпеки, адже він дозволяє ефективно поєднувати технічні рішення з управлінськими підходами, є інструментом для забезпечення стабільної енергосистеми.

¹ Станом на сьогодні у засобах масової інформації висвітлюється інформація про переговори щодо запуску трубопроводу «Північний потік – 2» за участі США; зокрема, така інформація висвітлена «Суспільне Новини»: <https://susplne.media/960679-pivnicnij-potik-2-ssa-mozut-vidnoviti-robotu-gazoprovodu/>

Український досвід останніх років демонструє, що професійний інженерний менеджмент здатен забезпечити не лише виживання енергетичної системи, а й створити передумови для її сталого розвитку в майбутньому.

Інженерний менеджмент є ефективним інструментом організаційно-економічної системи забезпечення енергетичної безпеки.

Ключовими функціями інженерного менеджменту в контексті забезпечення енергетичної безпеки є такі:

1. Розробка та реалізація проєктів енергетичних систем, що виражається у: будівництві або модернізації ТЕС, ГЕС, СЕС, ВЕС; впровадженні «розумних» мереж (smart grids); інтеграції нових джерел енергії в загальну систему.

2. Управління ризиками, що включає: оцінку вразливості об'єктів (наприклад, підстанцій чи ліній електропередачі); організацію / налагодження системи резервного енергозабезпечення; кризове планування: як діяти у разі кібератаки або обстрілу.

3. Оптимізація використання ресурсів, що полягає у: плануванні закупівель та логістики; скороченні енергоспоживання через впровадження енергоощадних технологій; використанні Big Data та інформаційних технологій для контролю систем.

4. Здійснення інновацій в енергетичній сфері, зокрема: розвиток акумулюючих систем (батареї), водневих технологій; впровадження відновлюваної енергетики на рівні домогосподарств; підтримка децентралізованої енергетики (мікромережі).

Інженерний менеджмент дозволяє: об'єктивно оцінювати інвестиційні та технологічні ризики; впроваджувати стандарти надійності та безпеки; забезпечити координацію між технічними службами, управлінським персоналом та зовнішніми стейкхолдерами; проводити проєктний аудит енергетичних рішень; організувати ефективне ресурсне планування (людські, матеріальні, технологічні ресурси).

Крім того, використання інструментів інженерного менеджменту (наприклад, системного аналізу, Lean-методів, управління життєвим циклом об'єкта) забезпечує довгострокову стійкість енергосистеми, оптимізацію витрат і адаптивність до кризових сценаріїв.

Тобто, інженерний менеджмент дозволяє перейти від реактивного до проактивного управління загрозами енергетичній безпеці України; дає можливість підвищити ефективність реалізації стратегічних технічних рішень; посилити інституційну та технічну стійкість енергетичної галузі в умовах війни та сприятиме інноваційній повоєнній модернізації та розвитку енергетичної сфери.

Реалізація вище зазначених функцій, інструментів інженерного менеджменту, як бачимо, дозволяє посилювати енергетичну безпеку різних її складових (в частині стабільного виробництва енергії, захисту енергетичних об'єктів, диверсифікації енергогенерації, поставок ресурсів, забезпечувати розвиток енергоефективності).

Список використаних джерел:

1. Диха М.В., Диха В.В. Енергетична безпека України у контексті загроз запуску «Північний потік–2» *Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів*: зб. наук. праць за матер. VI Міжнар. наук.–практ. конф. (5 листопада 2021 р.). Хмельницький: ХНУ. 2021. С. 60–63. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/10862>
2. Диха М.В., Диха В.В. Функціонування енергетичної сфери України в умовах війни. *Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті, подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи в умовах воєнного стану*: матеріали XXI Міжнар. наук. семінару (4–8 липня 2022 р., м. Київ – оз. Світязь). Київ: НАУ. 2022. С. 18–20. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/13186>
3. Dykha M., Dykha V. Bezpieczeństwo energetyczne Ukrainy pod pryzmatem wojny. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Pedagogika, zarządzanie i inżynieria zarządzania wobec wyzwań współczesności. Poland*. 2023, T. 53(1), 71–84. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_53.pdf
4. Диха В.В., Диха М.В. Інноваційний розвиток енергетики у системі повоєнного розвитку України. *Фінансово–економічна платформа парадигмальних змін повоєнного розвитку України*: матеріали I Всеукр. наук.–практ конференції присвяч. пам'яті проф. Войнаренка Михайла Петровича (27–28 жовтня 2022 р.). Хмельницький: ХНУ. 2022. С. 46–48. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/13099>
5. Dykha V., Dykha M., Lukianova V., Polozova V., Ivanov M. Energy security management in the context of current challenges and international experience. *POLITYKA ENERGETYCZNA – ENERGY POLICY JOURNAL*, 2024, Volume 27, Issue 4, 133–154. DOI: 10.33223/epj/190485 <https://epj.min-pan.krakow.pl/Energy-security-management-in-the-context-of-current-challenges-and-international,190485,0,2.html>
6. Dykha M., Dykha V. & Zyma V. CONCEPTUAL ASPECTS OF ENERGY GENERATION MARKET DEVELOPMENT ON THE PRINCIPLES OF SUSTAINABILITY. *International Interdisciplinary Scientific Journal "Expert"*, 2024, 1(2), 99–116. <https://doi.org/10.62034/2815-5300/2024-v1-i2-007>

Зось-Кіор М. В.,

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет,

Саєнко В. О.,

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Черних Б. О.,

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії,

Полтавський державний аграрний університет

РОЛЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В ПІДВИЩЕННІ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах війни агропродовольча сфера України переживає безпрецедентні виклики, які стосуються не лише фізичної безпеки виробничих потужностей, логістики та доступу до ресурсів, але й збереження й розвитку людського капіталу. Кадровий потенціал підприємства стає критично важливим